

ผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปิยะณัฐ ฤณพุทฺธม¹ สุรีย์ โปษกรณัฐ²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วิธีดำเนินการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2555-2559 โดยยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจ กองทุน และบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูผลการดำเนินงาน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา รวมทั้งสิ้น 1,665 ข้อมูล และทำการวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า ขนาดคณะกรรมการบริษัท การควบคุมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการบริหารกำไร ในขณะที่สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัท ส่งผลกระทบทางลบต่อการบริหารกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_2 = -0.049, p < 0.10$)

คำสำคัญ: การบริหารกำไร; กลไกการกำกับดูแลกิจการ; ลักษณะกรรมการบริษัท

¹ ปรีชญาดุขภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
12410/2 ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900, ประเทศไทย
อีเมลล์: Nat4706@neu.ac.th

² คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม

The Impacts of Corporate Governance Mechanisms on Earnings Management of Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand

Piyanat Thunputtadom¹ Suree Bosakoranut²

Abstract

The purpose of this study is to examine the impact of corporate governance and earnings management of listed companies on the stock exchange of Thailand. The quantitative research methods were used in this research. The empirical research samples are listed companies from the stock exchange of Thailand during 2012-2016, excluding all the firms in financial institution sectors, fund sectors and rehabs sectors, and totaling 1,665 firms – year observations and the results are analyzed by multiple regressions analysis.

The research findings 1) shown that impacts of corporate governance mechanisms are directly related to board size, CEO duality and board meeting are insignificant but board Independence to enhance the significant negative impacts on earnings management ($\beta_2 = -0.049, p < 0.10$).

Keywords: Earnings management; Corporate governance mechanisms; Board characteristics

¹ Doctor of Philosophy Program, Accountancy, Sripatum University
2410/2 Phaholyothin Road, Jatujak, Bangkok 1090, Thailand
E-mail: Nat4706@neu.ac.th

² School of Accountancy, Sripatum University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข้อมูลทางการบัญชีเป็นภาษาของธุรกิจที่ใช้ในการสื่อสารภาพลักษณ์ และผลการดำเนินงานของบริษัท โดยเฉพาะตัวเลขด้านกำไร ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม เช่น นักลงทุน หน่วยงานของรัฐ พนักงาน ดังนั้นข้อมูลทางการบัญชีจะต้องมีคุณภาพ โดยสามารถเข้าใจได้ มีความเชื่อถือได้ มีความเกี่ยวข้องกัน และสามารถเปรียบเทียบกันได้ ตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ตัวเลขที่ปรากฏอยู่ในงบการเงินนั้น มาตรฐานรายงานทางการเงินได้ยืดหยุ่นให้ผู้บริหารบริษัท สามารถเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของบริษัทตัวเองได้ ผลทำให้ผู้บริหารบริษัท สามารถเลือกใช้นโยบายทางการบัญชี เพื่อใช้เป็นเทคนิคในการคำนวณตัวเลขกำไรให้ต่ำ หรือสูง ตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยถือว่าการใช้ดุลยพินิจที่ไม่ขัดต่อมาตรฐานรายงานทางการเงิน แต่ถือว่าการแทรกแซงในกระบวนการทำบัญชีที่ทำให้ตัวเลขในงบการเงินเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดของผู้ใช้งบการเงิน ที่เรียกว่า การบริหารกำไร (Earnings Management : EM) (Watts & Zimmerman, 1978) การบริหารกำไร เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการล้มละลายทางการเงินกรณีบริษัทเอนรอน จำกัด และบริษัทเวิลด์คอม จำกัด ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ที่ส่งผลกระทบต่อวิกฤติทางการเงินทั่วโลก ทำให้เกิดความอ่อนแอของตลาดทุนโดยรวม และความเชื่อมั่นของนักลงทุนลดลง ดังนั้น ตลาดทุนทั่วโลกจึงพยายามสร้างกลไกต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นการคุ้มครองนักลงทุน นั่นคือ กลไกการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance Mechanisms : CG) คอยติดตาม ดูแล ควบคุมการบริหารกำไรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานการเงิน (Jaggi & Tsui, 2007) ปัจจุบันกลไกการกำกับดูแลกิจการ มีนัยสำคัญมากกับบริษัทในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะสามารถดึงดูดแหล่งเงินทุน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ

บริษัทได้ ด้วยความเชื่อถือในรายงานทางการเงิน แต่ประสิทธิภาพของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่จะมีบทบาทต่อการบริหารกำไรนั้น จะขึ้นอยู่กับบริบทของประเทศ และปัจจัยต่างๆ ที่แตกต่างกัน เช่น ลักษณะของโครงสร้างผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัท รวมทั้งแรงจูงใจ และ ลักษณะวัฒนธรรม สังคม การเมือง ของแต่ละประเทศ (Selahudin et al., 2014) ด้วย

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังพัฒนา เติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จาก เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ที่รายงานโดยธนาคารแห่งประเทศไทย จากปี 2555 -2559 เงินลงทุนในปี 2555 รวมมูลค่า 22,930.78 ล้านบาท และปี 2559 มีเงินลงทุน รวม 71,509.84 ล้านบาท ถือว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 68 (Bank of Thailand, 2017) แต่ตลาดทุนในประเทศไทยยังคงกังวลเกี่ยวกับความไม่โปร่งใส และความเชื่อถือทางการเงิน เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมาเกิดปัญหาเกี่ยวกับคดีความในด้านการใช้ข้อมูลภายใน การสร้างข่าว เพื่อผลประโยชน์ของตน จากสถิติการเปรียบเทียบ / กล่าวโทษปี 2555 – 2559 ที่รวบรวมไว้โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ พบว่า ปี 2555 มีจำนวน 56 ราย และปี 2559 มีจำนวน 112 ราย ถือว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ถือว่าสูงมาก (Stock Exchange of Thailand, 2017) ซึ่งการสร้างข่าวภายใน การใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ส่วนตน อาจนำไปสู่การบริหารกำไร (Jaggi & Tsui, 2007) การเพิ่มขึ้นของปัญหานี้ นำไปสู่คำถามเกี่ยวกับกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของตลาดทุนไทยซึ่งควรได้รับการประเมินและสอบทานเกี่ยวกับประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา กฎระเบียบข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ เกี่ยวกับหลักการกำกับดูแลกิจการให้เหมาะสมกับบริบทของตลาดทุนในสิ่งแวดล้อมประเทศไทย

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีแรงจูงใจในการศึกษา

2 ประการ คือ 1) ถึงแม้ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการพัฒนากลไกการกำกับดูแลกิจการแต่อาจมีประสิทธิภาคน้อย โดยเฉพาะ กลไกที่เกี่ยวข้องกับลักษณะกรรมการของบริษัท เช่น ขนาดคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัท การคว่ำตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด และจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท 2) ตลาดหุ้นไทยอาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกลไกการกำกับดูแลกิจการคล้ายกับประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นที่ส่งผลต่อการบริหารกำไรเพิ่มขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นถึงการคุ้มครองนักลงทุนต่ำ (Leuz et al., 2003) การศึกษาในด้านนี้ในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก ผู้วิจัยยังคาดหวังว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาตลาดหุ้นในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี 2555 – 2559 เป็นระยะเวลา 5 ปี จำนวนข้อมูลของบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1665 ข้อมูล ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้ 1) ด้านตัวแปรอิสระ คือ กลไกการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ ขนาดคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท การคว่ำตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท ด้านตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารกำไรที่วัดจากตัวแบบของ Yoon et al. (2006) และ 3) ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ความเสี่ยงทางการเงิน และ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ประโยชน์เชิงวิชาการ 1) เป็นการเติมเต็มความรู้จากการทดสอบประสิทธิภาพของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไร ในบริบทประเทศไทย 2) เป็นการลดความผันผวนการลงทุน และเพิ่มเสถียรภาพในการพยากรณ์ผลตอบแทนของนักลงทุน 3) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพิจารณาประสิทธิภาพการทำงานที่แท้จริงที่เกิดจากกลไกการกำกับดูแลกิจการ

ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ผลลัพธ์การวิจัยจะมีนัยสำคัญกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ และสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อนำไปพัฒนาเพื่อหาแนวทางในการคุ้มครองนักลงทุนในการใช้ข้อมูลในรายงานการเงินไปตัดสินใจ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน เกิดจากการพัฒนา ของ Jensen and Meckling (1976) ซึ่งจุดเริ่มต้นแนวคิดนี้เกิดจาก Berle & Mean (1932) ที่ได้อภิปรายถึงปัญหาที่เกิดจากการบริหารสมัยใหม่ที่ต้องแยกกันระหว่าง ส่วนของเจ้าของและการบริหาร ดังนั้นเพื่อที่จะทำนายและหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมของผู้บริหาร จึงทำให้เกิดทฤษฎีนี้ขึ้น ทฤษฎีตัวแทน จะแบ่งผู้เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งจะเรียกว่า ตัวการ (Principle) จะเป็นนักลงทุน และเจ้าหนี้ซึ่งมีฐานะเป็นส่วนเจ้าของ (Owners) นักลงทุนและเจ้าหนี้จะนำทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่มาลงทุน เช่น การซื้อหุ้น หรือ การให้กู้ยืมเงิน และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ตัวแทน (Agent) จะได้รับมอบหมายให้อำนาจในการบริหารตามนโยบายของตัวการ และทำการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุด ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างตัวการ กับตัวแทน เรียกว่า ปัญหาตัวแทน (Agency Problems) ปกติปัญหาตัวแทนอาจ

เกิดจาก 4 ประเด็น คือ 1) ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากสถานะทางด้านศีลธรรมของผู้บริหาร 2) ปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับขนาดของบริษัท 3) ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากระยะเวลาการลงทุน และ 4) ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากพฤติกรรมของการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (McColgan, 2001) ซึ่งประเด็นเหล่านี้จะทำให้เกิด ต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) การบริหารกำไรถือว่าเป็นปัญหาตัวแทนที่เกิดจากผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในงบการเงิน จนทำให้ข้อมูลทางการบัญชีไม่สะท้อนถึงการดำเนินธุรกิจที่แท้จริง จนทำให้นักลงทุนไม่สามารถนำข้อมูลไปตัดสินใจได้ แต่ต้นทุนตัวแทนเหล่านี้ อาจทำให้ การบริหารกำไรลดลง ผู้บริหารต้องนำเสนอข้อมูลในรายงานการเงินอย่างเที่ยงธรรม แต่จากการทบทวนวรรณกรรม กลไกการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งถือว่าเป็นกลยุทธ์สำคัญที่บริษัทนำมาใช้ในการกำกับ ติดตาม และลดต้นทุนตัวแทน ที่เกิดจากการบริหารกำไรของผู้บริหารนั้น ยังไม่มีหลักฐานที่อธิบายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะ กลไกการกำกับดูแลกิจการ

การบริหารกำไร (Earnings Management)

การบริหารกำไรเป็นการที่ผู้บริหารบริษัท ใช้เทคนิคเพื่อการคำนวณตัวเลขกำไรให้ต่ำ หรือสูง ตามเป้าหมายที่ต้องการได้ เช่น การเพิ่มรายการคงค้าง หรือการเลื่อนการรับรู้รายได้ ซึ่งทำให้ผลการวิเคราะห์ในการพยากรณ์กำไรต่ำหรือสูงได้ ถือว่าเป็นการใช้ดุลยพินิจที่ไม่ขัดหรือละเมิดมาตรฐานการบัญชี (General Accepted Accounting Principles : GAAP) (Rahmawati & Dianita, 2011) พฤติกรรมนี้ของผู้บริหารอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกำไรที่ปรากฏในงบการเงิน และผลประโยชน์ในการตัดสินใจของนักลงทุน ซึ่งจะสะท้อนถึงความอ่อนแอของตลาดทุนโดยรวม สำหรับการตัวแบบการวัดการบริหารกำไร มีหลายตัวแบบ งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแบบวัดของ Yoon et al. (2006) เนื่องจากเป็นตัวแบบการวัดการ

บริหารกำไรที่มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ที่เกิดจากการบริหารงานของบริษัทที่มีสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมการเมือง ที่แตกต่างกันกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยการแยกกำไรทางบัญชี ออกเป็น 2 ส่วน คือ กระแสเงินสด และ รายการคงค้าง รูปแบบใหม่นี้มองไปที่ รายการคงค้างทุกประเภทจะเกี่ยวข้องกับการบริหารกำไรทั้งสิ้น อ้างอิงมาจากงานวิจัยของ Alareeni & Aljuaidi (2014) เป็นดังนี้

$$TA_t / REV_t = \beta_1 (\Delta REV_t - \Delta REC_t / REV_t) + \beta_2 (\Delta EXP_t - \Delta PAY_t / REV_t) + \beta_3 (DEP_t - PEN_t / A_{t-1}) + \varepsilon_t$$

โดย

- TA_t = กำไรทางบัญชี - กระแสเงินสด ณ ปีที่ t
 REV_t = รายได้จากการขายสุทธิ ณ ปีที่ t
 REC_t = ลูกหนี้การค้าสุทธิ ณ ปีที่ t
 EXP_t = ผลรวมของค่าใช้จ่ายในการขายและค่าใช้จ่ายทั่วไปไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เงินสด ณ ปีที่ t
 PAY_t = เจ้าหนี้การค้า ณ ปีที่ t
 DEP_t = ค่าเสื่อมราคา ณ ปีที่ t
 PEN_t = ค่าบำเหน็จ บำนาญ เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ ปีที่ t
 A_{t-1} = สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ t-1
 Δ = การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)

การกำกับดูแลกิจการมีประสิทธิภาพได้ ต้องมีการปฏิบัติร่วมกันหลายฝ่าย โดยระบุผ่าน กฎบัตรของบริษัท นโยบาย กฎระเบียบ และกฎหมาย ซึ่งมีระบบกลไกที่ชัดเจน ดังนั้นจึงถือได้ว่า การกำกับดูแลกิจการเป็นระบบการดำเนินธุรกิจ ที่มีการสั่งการและควบคุม

โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการจะทำการกระจายสิทธิและความรับผิดชอบของกลุ่มต่างๆ เช่น คณะกรรมการผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่น (OECD, 2004) ส่วนกลไกการกำกับดูแลกิจการ เป็นการออกแบบระบบตรวจสอบเพื่อติดตามพฤติกรรมของผู้บริหารระดับสูงของบริษัทว่ามีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ กลไกการกำกับดูแลที่ดีที่เสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับบริษัท Imen (2007) สรุปไว้ 8 กลไก คือ 1) กรรมการอิสระของกรรมการบริษัท 2) ความอิสระของคณะกรรมการบริษัท 3) ขนาดคณะกรรมการบริษัท 4) การควมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด 5) จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท 6) สมรรถนะของคณะกรรมการตรวจสอบ 7) ขนาดของบริษัทสอบบัญชี 8) การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ แต่อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะบทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการบริษัท คือ 1) ขนาดคณะกรรมการบริษัท 2) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท 3) การควมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด 4) จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารกำไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขนาดคณะกรรมการบริษัท และการบริหารกำไร

ความสัมพันธ์ของขนาดคณะกรรมการบริษัทกับการบริหารกำไร ที่ศึกษาก่อนหน้านี้ มีนักวิจัยได้สรุปไว้ 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ คณะกรรมการบริษัท ที่มีขนาดใหญ่มีผลเสียในการตัดสินใจ หรืออาจมีปัญหาในการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่ม หรือการตัดสินใจในกลุ่มใหญ่เกินไปอาจเกิดความไม่พอใจบางคน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วม (Kumar & Singh, 2013) สอดคล้องกับ Jensen(1993) อธิบายว่า คณะกรรมการบริษัท ขนาดเล็กจะมีประสิทธิภาพมากกว่าในการตัดสินใจด้านกลยุทธ์ต่างๆ และทันเวลา ซึ่งควร

จะมีประมาณ 4 – 6 คน ส่วนประเด็นที่ 2 มองว่าคณะกรรมการของบริษัทที่มีขนาดใหญ่ สามารถที่จะเป็นกลไกที่จะทำการติดตาม ป้องกันพฤติกรรมกรรมการบริหารกำไรของผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีความรู้ที่หลากหลาย มุมมอง ผลลัพธ์งานวิจัยจึงผสมผสาน เช่น งานวิจัยของ Salih & Jibril (2015) พบว่า ขนาดคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารกำไร กล่าวคือ ยิ่งขนาดคณะกรรมการบริษัท สูงขึ้น การบริหารกำไรยิ่งมากตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามกลับตรงข้ามกับผลการวิจัยของ Fodio et al. (2013) และ Bala & Kumai. (2015) พบผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าว คือ ยิ่งขนาดคณะกรรมการบริษัท มากขึ้น การบริหารกำไรกลับลดลง นอกจากนี้แล้วยังมีงานวิจัยบางส่วนที่ถูกทดสอบแต่ปรากฏว่าขนาดคณะกรรมการบริษัทกับการบริหารกำไร ไม่มีนัยสำคัญ เช่น Omoye & Eriki (2014) และ Yasser & Mamun (2015)

สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัทและการบริหารกำไร

กรรมการอิสระ มีบทบาทสำคัญต่อนักลงทุน ถือว่าเป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการในการคุ้มครองนักลงทุน และช่วยลดข้อขัดแย้งระหว่างนักลงทุนกับผู้บริหาร การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการอิสระส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ผลการดำเนินงานของบริษัทระยะยาวมากกว่าระยะสั้น (Patton and Baker., 1987) ดังนั้นจึงอาจมีแนวโน้มที่จะติดตามการบริหารกำไรมากขึ้น ถ้าสัดส่วนกรรมการอิสระสูงขึ้น แต่การศึกษาในปัจจุบันในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการอิสระ ที่มีต่อการบริหารกำไรมีผลลัพธ์ผสมผสาน จะเห็นได้จากงานวิจัย Chen et al. (2015) พบว่ากรรมการอิสระมีผลต่อการลดลงของการบริหารกำไร แต่อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์กลับตรงกันข้ามกับ Omoye & Eriki (2014) ผลลัพธ์ทำให้เห็นว่าคณะกรรมการอิสระมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัย

สำคัญต่อการบริหารกำไร นอกจากนี้แล้ว Meiryani (2015) พบว่าผลลัพธ์กลับไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ตามทฤษฎีตัวแทน มองว่าสัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัทที่สูงยังมีประสิทธิภาพในการติดตามควบคุมดูแล

การควบคุมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุดและการบริหารกำไร

การควบคุมตำแหน่งของผู้จัดการใหญ่และประธานกรรมการบริหารในคนเดียวกัน มี 2 มุมมอง มุมมองที่ 1 เป็นมุมมองตามทฤษฎีตัวแทน (The Agency Theory) ที่สนับสนุนให้แยกตำแหน่งทั้งสองให้ชัดเจนเพื่อประสิทธิภาพในการควบคุม กล่าวคือ ถ้าตำแหน่งไม่มีการแยกหน้าที่ออกจากกันประสิทธิภาพในการติดตามก็จะลดลง มุมมองที่ 2 มีมุมมองว่าถ้าโครงสร้างของผู้บริหารรวมกันจะทำให้มีการบริหารงานที่ดี ในด้านการสั่งงาน การประสานงาน และการแก้ปัญหาทันเวลา จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด กับการบริหารกำไร ส่วนใหญ่ผลลัพธ์จะผสมผสาน เช่น Chekili (2012) ศึกษาผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไรในประเทศตุรกี พบว่าบทบาทของประธานบริหารในการควบคุมตำแหน่งมีผลกระทบต่อการบริหารกำไร แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาของ Yasser & Mamun (2015) ได้ศึกษาผลกระทบของบทบาทประธานบริหารในการควบคุมตำแหน่งที่มีต่อการบริหารกำไรในเอเชียตะวันออก พบว่า โครงสร้างของกรรมการบริหารไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของรายงานทางการเงิน สอดคล้องกับ Omoye & Eriki (2014) ที่ศึกษาผลกระทบของปัจจัยในกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไร ในประเทศไนจีเรีย ผลลัพธ์ปรากฏว่าบทบาทประธานบริษัทมีผลกระทบต่อการบริหารกำไร อย่างไรก็ดีไม่มีนัยสำคัญเช่นกัน ตาม ทฤษฎีตัวแทน สนับสนุนแยก

ตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อการถ่วงดุลอำนาจ และติดตามการบริหารกำไร

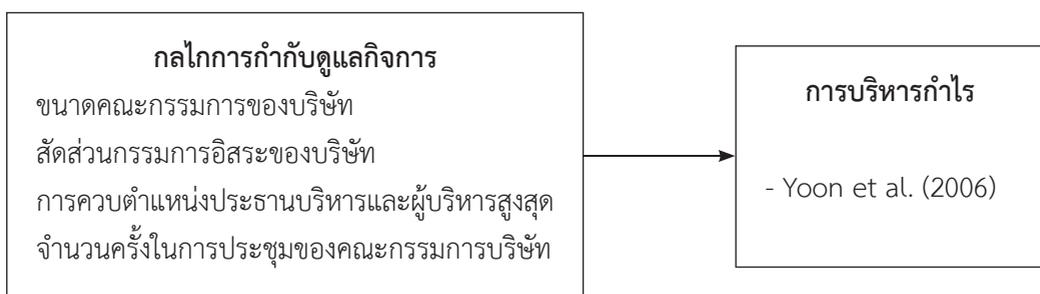
จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทและการบริหารกำไร

การประชุมของคณะกรรมการบริษัท ถือว่าเป็นการแสดงบทบาทของตนเองในการติดตาม แก้ปัญหาให้กับบริษัท จำนวนครั้งในการประชุมจึงเปรียบเสมือนเป็นตัววัด Lipton & Lorsch (1992) แต่อย่างไรก็ตามในประเด็นที่เกี่ยวกับทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการประชุม และการบริหารกำไร จากการศึกษาของนักวิจัยในอดีต สามารถ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ความสัมพันธ์ของระหว่างจำนวนครั้งในการประชุม และการบริหารกำไร เป็นลบ นั้นหมายถึง ถ้ามีจำนวนครั้งในการประชุมจะมีการติดตามตรวจสอบงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในตัวเลขทางการบัญชี ซึ่งจะสะท้อนถึงจำนวนครั้งในการประชุมสามารถที่จะจำกัดการบริหารกำไร ประเด็นที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการประชุม และการบริหารกำไร เป็นบวก นั้นหมายถึง ยังมีจำนวนครั้งในการประชุมมากขึ้น การบริหารกำไรมีทิศทางที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ วาระการประชุมไม่ได้ติดตาม ในเรื่องตัวเลขในรายงานการเงิน ซึ่งอาจเกิดจากระยะเวลาจำกัด ปัจจุบันยังมีการวิจัยในประเด็นนี้อย่างต่อเนื่อง และผลลัพธ์ผสมผสาน เช่น Bala & Kumai (2015) ผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่า จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการสามารถลดการบริหารกำไรลงได้ แต่สำหรับในประเทศไทย มีการศึกษาไม่มากนัก จะเห็นได้จากงานวิจัยของ Ngamchom (2015) ได้ศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริหารและผู้ถือหุ้นที่มีต่อการบริหารกำไรในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2009 – 2013 ผลลัพธ์กลับแสดงให้เห็นว่า

อัตราส่วนในจำนวนครั้งในการประชุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารกำไร กล่าวคือ จำนวนครั้งในการประชุมไม่ทำให้การบริหารกำไรลดลง นอกจากนี้แล้วยังมีผลงานวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง

จำนวนครั้งในการประชุมกับการบริหารกำไร ที่ไม่มีนัยสำคัญ อีกด้วย เช่น Ahmed (2013) ตามทฤษฎีตัวแทน มองว่ายังมีจำนวนครั้งในการประชุมมากขึ้น ยังมีการติดตามดูแล และจำกัดการบริหารกำไรลงได้

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ขนาดคณะกรรมการของบริษัทมีผลกระทบต่อการบริหารกำไร

สมมติฐานที่ 2 สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัทมีผลกระทบต่อการบริหารกำไร

สมมติฐานที่ 3 การควบบตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุดผลกระทบต่อการบริหารกำไร

สมมติฐานที่ 4 จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทผลกระทบต่อการบริหารกำไร

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา คือ จำนวนข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีผลดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2555 – 2559 ระยะเวลา 5 ปี เนื่องจากช่วงระยะเวลานี้มีเงินลงทุน

จากต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยโดยตรงอย่างมาก จากปี 2555 - 2559 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68 แต่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับคดีความในด้านการใช้ข้อมูลภายใน การสร้างข่าว เพื่อผลประโยชน์ของตน จากสถิติการเปรียบเทียบ / กล่าวโทษ ปี จาก 2555 – 2559 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 ซึ่งถือว่าสูงมาก (Stock Exchange of Thailand, 2017, Bank of Thailand, 2017). จำนวนข้อมูลของบริษัท ทั้งหมด 2,808 ข้อมูล โดยมีเงื่อนไขดังนี้ 1) เป็นจำนวนข้อมูลของบริษัทที่ไม่ถูกจัดประเภทให้อยู่ในกลุ่มบริษัทที่กำลังฟื้นฟูกิจการเนื่องจากเป็นตัวอย่างไม่ดี และไม่เป็นที่สนใจนักลงทุน 2) ไม่เป็นจำนวนข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน ประกันภัย และกองทุนรวม อสังหาริมทรัพย์เนื่องจากมีมาตรฐานทางรายงานการเงินที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น 3) ไม่เป็นจำนวนข้อมูลของบริษัทที่มีข้อมูลของงบการเงินไม่ครบถ้วน (Missing Data) แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูล

ของบริษัทที่ใช้ในการศึกษาอาจมีข้อจำกัด เนื่องจากในช่วงนี้เกิดวิกฤติการณ์เมืองอย่างรุนแรง และ เกิดอุทกภัยใหญ่ทั่วประเทศ อาจส่งผลกระทบต่อผลการการดำเนินงาน

ธุรกิจที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญของการวิจัย สามารถสรุปจำนวนตัวอย่างในการศึกษา ตามตาราง 1

ตาราง 1

จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	รวม
จำนวนข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนระหว่างปี 2555 – 2559	2,808
หักจำนวนข้อมูลของบริษัทในกลุ่มธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์	
ประกันชีวิต กองทุนอสังหาริมทรัพย์	(529)
จำนวนข้อมูลของบริษัทในประเภทอุตสาหกรรม	2,243
หักจำนวนข้อมูลของบริษัทที่มีข้อมูลที่ไม่ตรงตามเกณฑ์ *	(578)
จำนวนข้อมูลของบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา (ค่า N)	1,665

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.,2559

* ได้แก่ บริษัทที่ไม่มีกิจการซื้อขาย บริษัทที่ไม่สามารถติดตามข้อมูลได้ บริษัทที่มีการเปลี่ยนรอบระยะเวลาบัญชี บริษัทที่ล้มละลาย ข้อมูลที่เกินปกติ (Outlier)

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลเพื่อการศึกษา จากฐานข้อมูล การบริการระบบข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ฉบับออนไลน์ (SET Market Analysis and Reporting Tool: SETSMART) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งอยู่ในรูปแบบแบบรายงานข้อมูลประจำปี 56-1 และรายงานประจำปีของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งเว็บไซต์ เพื่อรวบรวมตัวแปรอิสระด้าน กลไกการกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วย ขนาดคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัท การควมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด

ความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท และ ตัวแปรตามด้านการบริหารกำไร จากตัวแบบ Yoon et al.(2006) รวมทั้งตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย ความเสี่ยงทางการเงิน และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการอธิบายผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไร ตามตัวแบบ ดังนี้

$$EM^{Yoon} = \alpha_1 + \beta_1 BS + \beta_2 BI + \beta_3 CEO_{dual} + \beta_4 BM + \beta_5 Size + \beta_6 LEV + \beta_7 CFO + \epsilon it$$

การบริหารกำไร (EM^{Yoon}) ค่าสัมบูรณ์ (Absolute) ของรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามตัวแบบของ Yoon et al. (2006) ขนาดคณะกรรมการบริษัท (BS) วัดจาก จำนวนของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัท (BI) วัดจาก จำนวนกรรมการอิสระ ทหารด้วย จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด การควบตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด (CEO dual) วัดจาก ตัวแปรเทียม โดยบริษัทที่มีการควบตำแหน่งระหว่างประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด = 1 บริษัทที่ไม่มี การควบตำแหน่งระหว่างประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด = 0 จำนวนครั้ง

ในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท (BM) วัดจาก จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทในรอบ 1 ปี ขนาดบริษัท (Size) วัดจาก ค่าล็อกการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) ของสินทรัพย์รวมบริษัท ณ วันสิ้นปี เพื่อปรับค่าตัวเลขอยู่ในฐานที่ใกล้เคียงที่สุด ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV) วัดจากหนี้สินรวม ทหารด้วย สินทรัพย์รวม กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO) วัดจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ณ ปี ปัจจุบันหารด้วย สินทรัพย์รวมปีก่อน ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ i ในสมการ (Standardized Coefficient) β ค่าความคลาดเคลื่อน ϵ_{it}

ผลลัพธ์และการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงอนุมาน

ตาราง 2

ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

Variables	EM^{Yoon}	BS	BI	CEO dual	BM	Size	LEV	CFO
EM^{Yoon}	1							
BS	0.054**	1						
BI	-0.033	0.015	1					
CEO dual	-0.016	0.001	0.107***	1				
BM	0.029	0.114***	0.143***	0.063***	1			
Size	-0.038	0.302***	0.103***	0.088***	0.180***	1		
LEV	-0.021	0.041	0.011	-0.043	-0.011	0.136***	1	
CFO	-0.045	0.078***	0.015	0.009	-0.083***	0.026	-0.026	1

***Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

**Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตาราง 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่พบว่าแต่ละระดับของความสัมพันธ์ไม่สูงมากนัก โดยการสังเกตจากค่า

สัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีค่าน้อยกว่า 0.7 แสดงให้เห็นว่าเบื้องต้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่มีปัญหา Multicollinearity (Black, 2006)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ตาราง 3

ผลของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุเกี่ยวกับกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไร

Independent Variables	Expect Sign	Dependent Variables	
		EM	Yoon
BS	-	0.008	(0.005)
BI	-	-0.049*	(0.027)
CEO dual	+	0.009	(0.033)
BM	-	-0.001	(0.004)
Size		-0.039	(0.025)
LEV		-0.051	(0.035)
CFO		-0.100*	(0.052)
Constant		0.419	
F		10.430***	
Adjust R ²		0.097	
Maximum VIF		2.494	

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.10$, Beta coefficients with standard errors in parenthesis

ตาราง 3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของกลไกการกำกับดูแลกิจการ ที่มีต่อการบริหารกำไร ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ขนาดคณะกรรมการของบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร ดังนั้น สมมติฐานที่ 1 ไม่ได้รับการยอมรับเพราะไม่เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัทส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติ ($\beta_2 = -0.049$, $p < 0.10$) ดังนั้น สมมติฐานที่ 2 ได้รับการยอมรับเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยที่ตั้ง

สมมติฐานที่ 3 การควมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุดส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร ดังนั้นสมมติฐานที่ 3 ไม่ได้รับการยอมรับเพราะไม่เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 จำนวนครั้งในการประชุมของคณะ

กรรมการบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร ดังนั้น สมมติฐานที่ 4 ไม่ได้รับการยอมรับเนื่องจากไม่เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ตัวแปรควบคุมที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

1) ผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการด้านขนาดคณะกรรมการของบริษัทที่มีต่อการบริหารกำไร ผลการวิจัยพบว่าขนาดคณะกรรมการของบริษัทไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีขนาดคณะกรรมการบริษัท เฉลี่ย 10.43 คน จำนวนต่ำสุดจำนวน 5 คน และสูงสุดจำนวน 21 คน ทั้งนี้ตาม พระราชบัญญัติบริษัท มหาชน จำกัด กำหนด ขนาดคณะกรรมการบริษัท ขั้นต่ำไว้มีจำนวน 5 คน มีค่าต่ำสุด และสูงสุดต่างกัน จำนวน 17 คน อาจเนื่องมาจากขนาดของกิจการมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Jensen(1993) และ Kumar & Singh (2013) อธิบายว่า ขนาดคณะกรรมการบริษัท ควรจะมีประมาณ 4 – 6 คน เนื่องคณะกรรมการบริษัท ที่มีขนาดใหญ่มีผลเสียในการตัดสินใจในด้านข้อสรุปต่างๆ ที่สำคัญ หรืออาจมีปัญหาในการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่ม หรือการตัดสินใจในกลุ่มใหญ่เกินไป อาจเกิดความไม่พอใจบางคน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วม แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ ไม่สามารถที่จะอธิบายว่า ขนาดคณะกรรมการบริษัท เป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการ ที่จะทำการติดตาม ป้องกันพฤติกรรมกรรมการบริหารกำไรของผู้บริหารได้หรือไม่ สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Omoye & Eriki (2014) และ Yasser & Mamun (2015) ที่ทำการศึกษาในประเทศไนจีเรีย และ ประเทศออสเตรเลีย มาเลเซีย ปากีสถาน

2) ผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการด้านสัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัทที่มีต่อการบริหารกำไร ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัทส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลลัพธ์การวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า จากการวัด จำนวนกรรมการอิสระหารด้วยจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นอิสระเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 43 มีค่า ต่ำสุด 0.03 ค่าสูงสุด 9 หากพิจารณาความถี่ของความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท เป็นไปตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการบริษัท ควรประกอบด้วย กรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน กรรมการอิสระของบริษัทมีบทบาทต่อการลดลงของการบริหารกำไร ตามที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ เนื่องจาก มีหน้าที่ติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร และสามารถใช้อำนาจของตนอย่างเป็นทางการ หรือกรรมการอื่นๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้ผู้ถือหุ้น ซึ่งทำให้ปัญหาตัวแทนลดลง (Agency Problem) ถือว่าเป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการหนึ่งในการคุ้มครองนักลงทุน และช่วยลดข้อขัดแย้งระหว่างนักลงทุนกับผู้บริหาร การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการอิสระส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ผลการดำเนินงานของบริษัทระยะยาวมากกว่าระยะสั้น (Patton & Baker, 1987) ดังนั้น จึงอาจมีแนวโน้มที่จะติดตามการบริหารกำไรมากขึ้น โดยคณะกรรมการอิสระต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งนำไปสู่การเกิดความอิสระในการถ่วงดุลอำนาจและตรวจทานการ

บริหารงาน ไม่ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่มคณะผู้บริหารและผู้ถือหุ้นรายใหญ่เพื่อทำให้เกิดความเชื่อถือนั่นนักลงทุนหรือผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้นถือว่าเป็นบริบทในประเทศไทย สัดส่วนกรรมการอิสระของบริษัท ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fodio et al.(2013) ที่ศึกษาในประเทศไนจีเรีย

3) ผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการด้านการควบคุมตำแหน่งประธานบริหาร และผู้บริหารสูงสุด ที่มีต่อการบริหารกำไร จากผลการวิจัยพบว่าการควบคุมตำแหน่งประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร ผลลัพธ์การวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า ตามทฤษฎีตัวแทน (The Agency Theory) ที่ยอมรับให้แยกตำแหน่งทั้งสองให้ชัดเจนเพื่อประสิทธิภาพในการควบคุม กล่าวคือ ถ้าตำแหน่งไม่มีการแยกหน้าที่ออกจากกันประสิทธิภาพในการติดตามควบคุม ดูแล ก็จะลดลง ทั้งนี้ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,665 ตัวอย่าง พบว่า บริษัทที่ไม่มีกรรมการควบคุมตำแหน่งระหว่างประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด (แยกตำแหน่ง) ร้อยละ 81.74 บริษัทที่มีการควบคุมตำแหน่งระหว่างประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด (ควบคุมตำแหน่ง) ร้อยละ 18.26 ซึ่งส่วนใหญ่ถือว่าปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการของตลาดหลักทรัพย์ฯ แต่ผลลัพธ์ในงานวิจัยนี้ไม่สามารถสรุปได้ว่าการแยกตำแหน่ง หรือ ควบคุมตำแหน่ง ของประธานบริหารและผู้บริหารสูงสุด มีประสิทธิภาพในการติดตามการบริหารกำไรของบริษัท สอดคล้องกับการศึกษาของ Yasser & Mamun (2015) ได้ศึกษาผลกระทบในทวีปเอเชีย และ Omoye & Eriki (2014) ผลลัพธ์ปรากฏว่าบทบาทประธานบริษัทมีผลกระทบต่อการบริหารกำไร อย่างไม่มีนัยสำคัญ เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้ ผู้วิจัยสรุปว่าการแบ่งแยกบทบาทประธานบริหาร จะเสริมสร้างประสิทธิภาพในการติดตามมากขึ้นกับรูปแบบของผู้นำของแต่ละคน

4) ผลกระทบระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการด้านจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท ที่มีต่อการบริหารกำไร ผลการวิจัยพบว่า ด้านจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท ไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกำไร จากกลุ่มตัวอย่าง วัดจากจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทในรอบ 1 ปี พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.49 จำนวนครั้งต่ำสุด 4 ครั้ง และสูงสุด 33 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งของการประชุม ประมาณ 4-16 ครั้งต่อปี ประมาณร้อยละ 96.60 ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชน จำกัด กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทควรมีการประชุมอย่างน้อย ปีละ 4 ครั้ง ทั้งนี้ในทางปฏิบัติของคณะกรรมการบริษัทอาจมีการประชุมมากกว่า 4 ครั้งก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามในประเด็นที่เกี่ยวกับทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการประชุมและการบริหารกำไร จากการศึกษาของนักวิจัยในอดีต สามารถ แบ่งออกเป็น 2 มุมมอง คือ มุมมองที่ 1 ความสัมพันธ์ของระหว่างจำนวนครั้งในการประชุมและการบริหารกำไร เป็นลบ นั้นหมายถึง ถ้ามีจำนวนครั้งในการประชุมจะมีการติดตามตรวจสอบงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในตัวเลขทางการบัญชี ซึ่งจะสะท้อนถึงจำนวนครั้งในการประชุมสามารถที่จะลดการบริหารกำไร จะเห็นได้จากผลงานวิจัยของ Bala & Kumai (2015) มุมมองที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการประชุม และการบริหารกำไร เป็นบวก นั้นหมายถึง ยังมีจำนวนครั้งในการประชุมมากขึ้น การบริหารกำไรมีทิศทางที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ วาระการประชุมไม่ได้ติดตาม ในเรื่อง ตัวเลขในรายงานการเงิน ซึ่งอาจเกิดจากระยะเวลาจำกัด เห็นได้จากงานวิจัยของ Abbadi et al. (2016) แต่ผลลัพธ์จากการวิจัยนี้ไม่ได้สะท้อนถึงทั้ง 2 บทบาทข้างต้น อาจเนื่องจากว่า ในวาระการประชุมแต่ละครั้ง คณะกรรมการบริหารบริษัท ไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวเลขในรายงานทางการเงิน หรือตั้งใจ

- Bank of Thailand. (2017). *Foreign Direct Investment :FDI*. Retrieved from <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=656&language=TH>
- Berle, A., & Means, G. (1932). *The Modern Corporation and Private Property*. New York: Macmillan.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making* (4th ed.). USA : John Wiley and Son.
- Chekili, S. (2012). Impact of Some Governance Mechanisms on Earnings Management: An Empirical Validation Within the Tunisian Market. *Journal of Business Studies Quarterly*, 3(3), 95-104.
- Chen, X., Cheng, Q., & Wang, X. (2015). Does Increased Board Independence Reduce Earnings Management? Evidence from Recent Regulatory Reforms. *Review of Accounting Studies*, 20(2), 899–933.
- Fodio, M. I., Ibikunle, J., & Oba, V. C. (2013). Corporate Governance Mechanisms and Reported Earnings Quality in Listed Nigerian Insurance Firms. *International Journal of Finance and Accounting*, 2(5), 279-286.
- Imen, K. (2007). Corporate governance: measurement and determinant analysis. *Managerial Auditing Journal*, 22(8), 740-760
- Jaggi, B., & Tsui, J. (2007). Insider Trading, Earnings Management and Corporate Governance: Empirical Evidence Based on Hong Kong Firms. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 18(3), 92-222.
- Jensen, M., & Meckling, W. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
- Jensen, M. C. (1993) The modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems, *Journal of Finance*, 48(3), 831-880.
- Kumar , N., & Singh, J. P. (2013). Effect of board size and promoter ownership on firm value: Some empirical findings from India. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 13(1), 88 - 98.
- Leuz, C., Nanda, D., and Wysocki, P. D. (2003). Earnings Management and Investor Protection: An International Comparison *Journal of Financial Economics*. 69(3), 505-527.
- Lipton, M., & Lorsch, J. W. (1992). A Modest Proposal for Improved Corporate Governance. *Business Lawyer*, 48(1), 59-77.
- McColgan, P. (2001). *Agency Theory and Corporate Governance: A Review of the Literature from a UK Perspective*. Department of Accounting & Finance, University of Strathclyde, Glasgow.

- Meiryani. (2015). Mechanism of Good Corporate Governance Earnings Management on Financial Performance in Banks Listed in Indonesia Stock Exchange Using Path. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 9(23), 573-584.
- Nekhili, M., Amar, I. B., Chtioui, T., & IRG, F. L. (2016). Free Cash Flow And Earnings Management: The Moderating Role Of Governance And Ownership. *The Journal of Applied Business Research*, 32(1), 255-268.
- Omoye, A. S., & Eriki, P. O. (2014). Corporate Governance Determinants of Earnings Management: Evidence from Nigerian Quoted Companies. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(23), 553-564.
- Patton, A., & Baker, J. (1987). Why do Directors Not Rock the Boat? *Harvard Business Review*, 65(6), 10-12.
- Organization for Economic Co-Operation and Development.(2004). *OECD principles of Corporate Governance*. Paris : OECD Publications Service.
- Rahmawati, & Dianita , P. S. (2011). Analysis of the Effect of Corporate Social Responsibility on Financial Performance With Earnings Management as a Moderating Variable. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 7(10), 1034-1045.
- Salihi, A. A., & Jibril, R. S. (2015). The Effect of Board the Size and Audit Committee the Size on Earnings Management in Nigerian Consumer Industries Companies. *International Journal of Innovative Research & Development*, 4(3), 84-91.
- Selahud in , N. F., Zak, N. B., & Sanus, Z. M. (2014). Remodelling the Earnings Management with the Appearance of Leverage, Financial Distress and Free Cash Flow: Malaysia and Thailand Evidences. *Journal of Applied Sciences*, 14(21), 2644-2661.
- Stock Exchange of Thailand. (2017). *Enforcement*. Retrieved from http://www.sec.or.th/TH/Enforcement/Pages/enforce_search.aspx. [InThai]
- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1978). Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards. *The Accounting Review*, 53(1), 112-134.
- Yasser, Q. R., & Mamun, A. A. (2015). The impact of CEO duality attributes on earnings management in the East. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 15(5), 706-718.
- Yoon, S., Miller, G., & Jiraporn, P. (2006). Earnings Management Vehicles for Korean Firms. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 17(2), 85-109.